

Ur innehållet:

SAM 2004

Djurstöd

Behörighetskurser

Nya regler för spridning
av stallgödsel

Lantbruks Info

Nr 4 Dec 2003

*God Jul & Gott Nytt År!
Önskar vi på lantbruksenheten!*

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

December 2003

Lantbruksledaren.....	3
Återstående utbetalningar 2003.....	4
SAM 2004.....	5
SAM Internet.....	6
Aktuellt djurbidrag.....	7
Nya regler för spridning av stallgödsel i Stockholms län.....	8
Behörighetskurser våren 2004.....	10
Fastighetsbolag fick inte tillstånd att köpa jordbruksfastighet.....	11
Vildsvin kräver intensiv jakt.....	12
Nyanställd på lantbruksenheten.....	14
EU-lotsar i Stockholms skärgård.....	15
Ett rikt odlingslandskap - ett konfliktfritt miljömål?.....	16
Klövar som ger klöver.....	18
Ändringar på gång i anläggningsstödet för våtmarker och småvatten.....	20
Annons: Gårdsvandring , ”Miljösäkrat lantbruk”.....	21
Intresseanmälan enskild rådgivning inom kampanjen ”levande landskap”....	22
Telefonlista	23

I redaktionen: Lena Andersson Webrink, Christer Södereng.

Jan Emmervall, ansvarig utgivare, 08-785 49 07

Delar av denna skrift finansieras inom ramen för länsmiljöprogrammet i Stockholms län av Svenska staten och EU gemensamt.

Utgivningsdag 12 december 2003.

Lantbruksledaren

Intresset för att söka projekt- och investeringsstöd har varit mycket stort i länet. Stöden är också intressanta eftersom de kan underlätta att klara finansieringen av ett projekt.

Olika orsaker har emellertid gjort att vi kommit efter med handläggningen av de här ärendena. Jag är den första att beklaga det eftersom det är enskilda företagare som blir drabbade. Under hösten har vi därför anställt en ny medarbetare, Patrik Jarl, som presenterar sig på annan plats i tidningen. Det är också fler personer på enheten som arbetar med ärendena för att vi ska komma i kapp. Vi börjar nu skymta ljuset i tunneln och räknar med att, om inget oförutsett inträffar, ha kommit i kapp under våren.

Under det här arbetet har vi dock sett att många av ansökningarna är ofullständigt ifyllda när de kommer in. Det här försenar handläggningen och vi kommer framöver att successivt ställa mycket större krav på att ansökningarna är rätt ifyllda innan vi börjar handlägga dem. Detta är en förutsättning för att vi ska kunna göra en snabb och korrekt handläggning av ärendena.

Vi kommer också att göra allt för att undvika missförstånd när det gäller

olika redovisningar inför utbetalningar för att både ert och vårt arbete ska gå lättare och att vi därigenom kan betala ut pengarna snabbare.

Inför nästa års SAM-ansökningar kommer lantbruksenheten inte att ha informationsträffar på tre olika håll i länet som vi haft tidigare. Det har kommit för lite folk till dem och det finns inte heller så mycket nyheter att berätta. Istället kommer vi att ha en extra vecka med öppet hus här på Länsstyrelsen då ni kan ställa frågor och få hjälp. Dessutom kommer vi att på eftermiddagen den 18 mars vara i Norrtälje då ni kan lämna in era ansökningar. Mer om det här kan du läsa längre fram i tidningen.

Hur den nya jordbrukspolitiken kommer att utformas är ännu inte beslutat och klart. Så fort vi vet något så kommer vi att gå ut med information till er.

Slutligen vill jag tacka alla läsare av *LantbruksInfo* för det gångna året och tillönska en riktigt God Jul och Ett Gott Nytt År tills vi hörs igen i mitten av februari år 2004.

Jan Emmervall
Lantbruksdirektör

Tidsplan för utbetalning av återstående utbetalningar av 2003 års stöd

Det är inte alltid tidsplanen kan hållas. En anledning kan vara att ni haft kontroll och att avvikelser har konstaterats. En återkravsutredning ska då göras innan någon utbetalning får ske.

	1:a utbetalning	2:a utbetalning
Arealersättning	5 januari	31 januari
Kompensationsbidrag	29 december	månadsvis
Stöd för växtodlingsplaner	26 februari	26 april
Nya miljöstödet		
Öppet och varierat odlingslandskap	15 oktober	månadsvis
Ekologisk produktion (ej nöt)	15 oktober	månadsvis
Ekologisk produktion (med nöt)	29 december	månadsvis
Skyddszoner	15 oktober	månadsvis
Natur och kulturmiljöer	29 januari	månadsvis
Våtmarker	29 januari	månadsvis
Betesmarker och slätterängar	26 februari	månadsvis
Gamla miljöstödet		
Flerårig vallodling	15 oktober	månadsvis
Öppet odlingslandskap	29 december	månadsvis
Ekologisk odling	27 november	månadsvis
Betesmarker och slätterängar	29 januari	månadsvis
Våtmarker	29 januari	månadsvis

Arealersättning

Arealersättning för 2003 är nu fastställd till att bli följande:

Ersättningsnivå	2	3	4
Spannmål, kr/ha	2620	2337	1987
Oljevaxter, kr/ha	2620	2337	1987
Baljevaxter, kr/ha	3015	2689	2337
Oljelin, kr/ha	2620	2337	1987
Uttagen areal, kr/ha	2620	2337	1987
Gränsilage kr/ha*	1194	1065	906

* Cirkabelopp beräknat på 45,6 % av spannmålsersättningen

Observera! Ni som har sökt gränsilage och har uttagsplikt kommer att få en del av ersättningen för uttagen areal reducerad. Avdraget kommer att göras för den del av uttagsplikten som hänförs till gränsilaget. Detta är ingen förändring mot tidigare år.

SAM 2004

Jordbruksverket kommer som vanligt att skicka ut SAM-blanketterna i februari 2004. För er som tänker söka nytt eller utöka åtaganden för miljöstöd måste rekvirera åtagandebblanketten från Länsstyrelsen. Blanketten skickas inte ut tillsammans med SAM 2004.

Nyheter

En del förändringar har skett i SAM-blanketten, bl a:

- Särskild kolumn för *gräsenilage* (3G) har införts.
- Krysset för ekologisk djurhållning kommer att vara förtryckt för er som har beslut i ert åtagande.
- Ni som har stödet för gamla våtmarker ska ansöka om utbetalning i SAM på sidan 2. Den tidigare bilagan till SAM är borttagen
- Övriga gamla miljöstöd är borttagna i blanketten.

Sista dagen för inlämning av SAM 2004 är den 25 mars.

Länsstyrelsen kommer att skriva mer om SAM i februariumret.

Öppet Hus på Länsstyrelsen

Länsstyrelsen kommer inte att ha några informationsträffar ute i länet

2004. Information kommer istället att hållas om det nya systemet för jordbruksstöden som kommer att införas 2005. Länsstyrelsen återkommer om detta.

Eftersom inga informationsträffar kommer att hållas i länet, kommer Länsstyrelsen att ha Öppet Hus under de två sista veckorna innan SAM 2004 skall lämnas in. **Öppetdagarna i lokalerna på Hantverkargatan 29 i Stockholm kommer att vara den 15-19 mars och den 22-25 mars kl 8.00-16.30.** Det är då möjligt att få en översiktlig kontroll av att kryssen är rätt i ansökan innan den lämnas in.

Öppet Hus på Länsstyrelsen

Inlämning av SAM 2004 i Norrtälje

Länsstyrelsen kommer också att ta emot SAM-blanketterna **den 18 mars på Roslagens Sparbank i Norrtälje mellan kl 13.00-17.00.**

Länsstyrelsen kommer inte ha någon allmän information om stöden, utan endast gå igenom ansökan översiktligt samt svara på eventuella frågor om ansökan.

Välkomna!

Anders Larsson
08-785 49 14

SAM Internet (www.sjv.se)

SAM Internet är en gratis Internet-tjänst från Jordbruksverket och länsstyrelserna, som gör det enklare att ansöka om EU-stöd. Du gör ansökan i datorn och behöver inte lämna in någon SAM-blankett eller blockkarta. Åtagandebblanketten måste dock lämnas in om du tänker söka nytt eller utöka ditt åtagande för stöd för miljövänligt jordbruk.

I år, 2003, fick Länsstyrelsen in 222 st ansökningar via SAM Internet. Det är en ökning med nästan 100 % mot år 2002. Till 2004 vill Länsstyrelsen att ökningen fortsätter i samma takt.

Fördelarna med SAM Internet är flera. Det mesta arbetet görs första

året, när alla blocken och skiften ska läggas in i ansökan. Skiftena ligger sedan kvar till nästkommande år och gör det därför lättare att lämna in det årets ansökan. I programmet finns en del inbyggda spärrar som gör det omöjligt att exempelvis skicka in ansökan utan grödkoder för alla skiften eller utan beräkning av uttagsplikt etc. SAM Internet kan vara till stor hjälp för att fylla i ansökan. Anmälan till SAM Internet görs på jordbruksverkets hemsida www.sjv.se.

Aktuellt om SAM Internet

Vecka 51 öppnar 2004 års version av SAM Internet och du kan då göra din ansökan inför stödåret 2004.

Om du har tappat bort sitt lösenord ska du inte anmäla dig igen på Jordbruksverkets hemsida utan vända dig till din länsstyrelse så hjälper vi dig att skaffa ett nytt. Du som redan har ett lösenord till SAM Internet kan fortsätta använda det lösenordet och behöver alltså inte anmäla dig på nytt.

Du som vill använda SAM Internet och inte har ett lösenord sedan tidigare ska anmäla dig på Jordbruksverkets hemsida www.sjv.se. Efter din anmälan får du med posten ett lösenord och instruktioner för hur du ska använda tjänsten

Kontaktpersoner för SAM Internet på Länsstyrelsen är Anders Larsson, Jim Bingham samt Johannes Tykesson.

Aktuellt djurbidrag

Utbetalning 2003 års stöd

Tackbidragen betalas ut den 27 november.

Förskott på am-och dikobidrag samt handjursbidrag betalas ut den 29 december. Förskottet betalas ut med 60 %, och för am-och dikobidraget gäller detta dem som lämnat in ansökan före den 3 juni 2003.

Nyheter inför 2004

För am-och dikobidraget gäller att minimigränsen om 15 % kvigor i ansökan upphör. Fortfarande kan

man ha med maximalt 40 % kvigor i ansökan och man måste alltid ha med minst 60 % am- och dikor.

Bidragsåret 2004 är det åter möjligt att ansöka om bidragsrätter ur den nationella reserven för am- och dikor. Detta kommer att ske under februari månad. Hör av Er till Länsstyrelsen, så skickar vi ansökningsblanketter.

Anna-Karin Florman
08-785 42 37

Foto: Rose-Mai Åkerström

Nya regler för spridning av stallgödsel i Stockholms län

Jordbruksverket har i dagarna fattat beslut om ändrade regler för spridning av stallgödsel och organiska gödselmedel i Stockholms län. Det nya är att nu ingår **hela** Stockholms län i det så kallade känsliga området och det medför något ändrade spridningsregler.

Det som gäller för **hela** Stockholms län är följande:

- Gödselmedel får inte spridas i större mängder än vad som motsvarar grödans kvävebehov under växtsäsongen.
- Gödselmedel får inte spridas på vattenmättad eller översvämmad mark, ej heller på snötäckt eller djupt tjälad mark.
- Handels gödselkväve får inte spridas mellan 1 november och 15 februari.
- Stallgödsel och andra organiska gödselmedel får inte spridas mellan 1 januari och 15 februari.

- Stallgödsel som sprids mellan 1 december och 31 december samt mellan 15 februari och 28 februari skall brukas ned samma dag.

I de delar av Stockholms län som ingår i den s. k. **kustzonen** (se nästa sida) får stallgödsel och andra organiska gödselmedel endast spridas mellan den 1 augusti och den 30 november till växande gröda eller före höstsådd. Dock får fasta gödselslag (stallgödsel och andra organiska gödselmedel som är stapelbara till minst 1 meters höjd utan stödvägg och som har en torrsubstanshalt överstigande 20 %), med undantag för fjäderfågödsel, spridas mellan den 10 oktober och 30 november om de brukas ned samma dag.

Det som skiljer sig mot tidigare är att stallgödsel och andra gödselmedel nu inte får spridas i länet mellan 1 januari och 15 februari. Detta gällde enbart i kustzonen i de gamla reglerna.

Christer Yrjas

Forts. Nya regler för spridning av stallgödsel i Stockholms län

Nedan följer en förteckning där du kan se om du bor i kustzonsområdet.

Kommun	Församling
Vallentuna	Vada, Össeby-Garn, Angarn
Österåker	Alla
Värmdö	Alla
Huddinge	Alla
Botkyrka	Grödinge, Tumba
Haninge	Alla
Tyresö	Alla
Täby	Alla
Danderyd	Alla
Stockholms stad	Alla
Södertälje	Södertälje-Tveta, Östertälje, Överjärna, Ytterjärna, Hölö, Mörkö, Västertälje
Nacka	Alla
Sundbyberg	Alla
Solna	Alla
Lidingö	Alla
Vaxholm	Alla
Norrtälje	Norrtälje-Malsta, Björkö-Arholma, Vaddö, Singö, Häverö, Edebo, Ununge, Skederid, Husby-Sjuhundra, Lohärad, Estuna, Söderby-Karl, Roslags-Bro, Vätö, Rådmansö, Frötuna, Blidö, Länna, Riala
Nynäshamn	Alla

Foto: Lena Andersson Webrink

Behörighetskurser våren 2004

För att få köpa och använda bekämpningsmedel i klass 2L måste man genomgå en fyradagars kurs för att erhålla ett s. k. sprutcertifikat. Eftersom det under de senaste åren har varit ett minskat intresse för dessa kurser, så har Stockholms-, Uppsala och Södermanlands län enats om ett samarbete kring grundkursen för behörighet. Det innebär att det under 2004 inte kommer att ges någon grundkurs i Stockholms län, utan vi hänvisar er som bor i norra länsdelen till kursen som ges i Uppsala och er som bor i södra länsdelen till den kurs som ges i Södermanlands län.

Kursen i Uppsala riskerar att bli fulltecknad, så ni måste anmäla ert intresse så snart som möjligt till Ulf Rosendahl 018-19 53 62 eller Sven Persson 018-19 52 78. Kursen kommer att ges i slutet av februari till mars.

Kursen i Södermanland kommer att ges i Flen någon gång i slutet av januari till början av februari. Anmälan sker till Erik Hjortsberg, tel 0155-264130.

De ovan beskrivna grundkurserna kommer att vända sig till dem som vill ha behörighet för sprutning inom lantbruket. Grundkurs för sprutning till trädgård/golfbana och i växthus ges i Västerås och för betning i Örebro.

Har du redan behörighet men den upphörde att gälla 2001, 2002 eller 2003? Då kommer du att **kallas** till repetitionskurs. I länet kommer två repetitionskurser att ges. En i Södertälje och en i trakten av Märsta. Om du vet med dig att du ska gå repetitionskurs och inte blir kallad under januari så är det viktigt att du hör av dig till lantbruksenheten!

Behörighetskurs för betning av utsäde

Grundkurs och repetitionskurs för behörighet att få använda betningsmedel ges i Örebro. Grundkurs ges den 26–27 januari och repetitionskurs ges den 12 februari. Anmälan sker till Länsstyrelsen i Örebro på telefonnummer 019-19 38 02 eller via e-post kursanmalan@t.lst.se

Behörighetskurs för trädgård-, grönyte- och växthus-bekämpning.

Dessa kurser anordnas av länsstyrelsen i Västmanlands län, på Brunnby gård utanför Västerås. Har du några frågor om trädgårdskurserna eller vill anmäla dig till dem så kontakta Helena Johansson, tel 021-19 50 31

Om frågor om behörighetskurserna: Ring eller e-posta till mig, Christer Yrjas, tel 08 – 785 49 12 eller christer.yrjas@ab.lst.se

Fastighetsbolag fick inte tillstånd att köpa jordbruksfastighet

Jordbruksverket har nyligen beslutat att inte lämna ett aktiebolag tillstånd att förvärva en jordbruksfastighet. Ett fastighetsbolag som tidigare hade köpt mark på Adelsö i Ekerö kommun köpte en jordbruksfastighet på södra Adelsö. Enligt reglerna i jordförvärvslagen gäller att juridiska personer, det vill säga bolag, stiftelser och liknande, måste söka tillstånd då de förvärvar jordbruksfastigheter (fast egendom som är taxerad som lantbruksenhet). Enligt reglerna i 5 § jordförvärvslagen gäller att juridisk person endast får lämnas tillstånd i vissa situationer eller om det föreligger annat särskilt skäl.

Ärenden enligt jordförvärvslagen handläggs och beslutas i de flesta fall av Länsstyrelsen. I ärenden där juridisk person förvärvar lantbruksegendom vars värde överstiger 5 miljoner kr är det dock Jordbruksverket som ska besluta. Då bereder Länsstyrelsen ärendet och redovisar sin bedömning i ett yttrande till Jordbruksverket.

Bolaget som främst sysslar med fastighetsförvaltning sökte tillstånd till köpet hos Länsstyrelsen. Den förvärvade egendomen är en jordbruksfastighet som omfattar ca 85 ha var-

av ca 46 ha åker och 22 ha skogsmark. På fastigheten finns bland annat två svinstall med tillsammans ca 2200 svinplatser, spannmålstork, föderanläggning, gårdsslakteri med möjlighet till gårdsbutik, maskinhall och loge samt två bostadshus. Länsstyrelsen konstaterade att egendomen utgör en modern anläggning för svinproduktion. Vid försäljningen hade också lantbrukare önskat köpa fastigheten för svinproduktion. Länsstyrelsen framförde i sitt yttrande till Jordbruksverket att bolaget inte borde lämnas förvärvstillstånd eftersom det inte hade framförts några godtagbara skäl för det i ärendet.

Jordbruksverket fann i likhet med Länsstyrelsen att inget av villkoren i 5 § jordförvärvslagen var uppfyllt och beslutade att inte lämna bolaget förvärvstillstånd.

Sven-Erik Svensson

Vildsvin kräver intensiv jakt

Vildsvinen kan bli ett svårt problem för lantbrukarna om de inte jagas i tid och tillräckligt mycket. Jägare och markägare är i många fall villrådiga inför uppgiften att bemästra skadeproblemen. För att nå framgång i länet krävs samarbete och kompetensutveckling både för lantbrukare, markägare och jägare.

Vildsvinsmöte

Kring denna fråga har hållits ett möte med representanter från LRF, Länsstyrelsen, Jägarnas riksförbund – Landsbygdens Jägare samt Svenska Jägareförbundet (den 10 september 2003).

LRF poängterade att förutsättningen för filevande vildsvin är att stammen förvaltas på ett sunt och aktivt sätt. En sund vildsvinsstam kan enligt LRF uppnås genom utbildning i hur effektiv och uthållig vildsvinsjakt skall bedrivas, genom samverkan, samt genom ett gemensamt ansvar från myndigheter, markägare, jägare och jordbruks- respektive jaktarrendatorer att komma fram till en godtagbar och uthållig vildsvinsförvaltning.

Enligt Jägarförbundet är det fullt möjligt att hålla vildsvinsstammen på en sund och godtagbar nivå, men jägarna behöver mer kunskap i hur

vildsvinsstammen skall jagas och förvaltas. Idag saknas också hundar tränade för vildsvin.

Jägarnas riksförbund – Landsbygdens jägare efterlyser mer seriös vildsvinsjakt; utbildning är mycket viktigt att satsa på.

Länsstyrelsens inställning är att det idag inte finns mycket administrativa hinder för en kontinuerlig och sund vildsvinsjakt. Myndigheten anser att det är ett jägaransvar att hålla stammen i schack och att jakten måste bedrivas intensivt.

Allmän jakttid april till februari

Den allmänna jakttiden är den 16 april – 15 februari, utom på kultingförande sugga som är fredad hela året medan kultingarna (årsungar) däremot är lovliga hela året.

På Jägarförbundets hemsida (www.jagareforbundet.se/jakttider/arsungeavvildsvin) finns råd om hur årsunge definieras med avseende på jakt.

Problemet måste lösas med jaktinsatser

Problemet med vildsvin måste lösas på lokal nivå genom jaktinsatser. Vildsvinskunniga, erfarna jägare kan fungera som resurspersoner, och det finns ett behov att ta fram lämpligt hundmaterial för vildsvinsjakt.

Slutligen kan ett erfarenhetsutbyte med det pågående projektet i Skåne, "Vildsvin som resurs i odlingslandskapet", vara bra.

Jakten måste samordnas

I Svenska Jägareförbundets tidskrift Svensk Jakt, novembernumret (11/2003), finns ett antal artiklar om vildsvinsjakt och skador av vildsvin. En även där framförd åsikt är att jakten kan behöva samordnas inom stora markområden, t ex genom samverkan av olika jaktlag. Efter mötet den 10 september på LRF har Jägareförbundet i Stockholms län under hösten haft utbildning av jaktledare i bl. a. vildsvinsjakt.

Viltåkrar, foderplatser eller elstängsel är alternativ

Vildsvinen kan hållas borta från

jordbruksgrödorna genom störnings- och jakt fria viltåkrar och foderplatser. Ett annat alternativ att hålla vildsvinen borta är ett elstängsel med två-tre trådar, på 20, 40 (och 60) centimeters höjd över marken. Jakten stör också vildsvinen. Bli unga djur skjutna, håller äldre sugor sin familjegrupp borta från området.

Stor reproduktionsförmåga

Observera att vildsvinen blir köns mogna före ett års ålder och har en mycket stor reproduktionsförmåga. Låt inte vildsvinsstammarna bli så stora att skadorna i jordbruket blir oacceptabla.

Leif Du fva

Glöm inte att förpröva ditt djurstall innan du bygger!

Varje år byggs det stallar i länet som är förprövningspliktiga, men som inte förprövas hos länsstyrelsen. Risken med detta är att det uppförs stallar som inte är bra ur djurskyddssynpunkt och där djur därför får illa. Den som inte låtit förpröva sitt djurstall riskerar också att bli tvungen att betala en särskild avgift på upp till 24 000 kr.

En förprövning innebär att den planerade byggnationen ska granskas ur djurskyddssynpunkt av länsstyrelsen. Det är djurskyddslagen, djurskydds förordningen samt Statens Jordbruksverks föreskrifter om djurhållning inom lantbruket m m, som reglerar denna granskning. Antalet djur som den färdiga byggnaden är planerad för, avgör huruvida förprövning är nödvändigt. Observera att även vilthägn skall förprövas hos länsstyrelsen

För närmare upplysningar kontakta Maria Strömberg, tel 08-785 53 21

Nyanställd på lantbruksenheten

Med anledning av den ökade arbetsbelastningen som tillkommandet av projektstöden har inneburit har lantbruksenheten känt behovet av ytterligare arbetskraft. Den 1 oktober anställdes Patrik Jarl för att arbeta med strukturstöden (start-, investerings- och projektstöd). Här nedan gör han en presentation av sig själv.

Jag är nytexaminerad ekonomiagronom med inriktning företagsekonomi. Utbildningen till agronom avslutades med ett examensarbete som behandlade strategiska lادgårdsinvesteringar i ett mjölkföretag där huvudsyftet var att rangordna tre investeringar med avseende på lönsamhet och risk. Förutom studier vid SLU har jag tillbringat ett universitetsår i England. Lantbruksinriktade studier av mer praktisk karaktär skaffade jag mig genom en grundkurs i lantbruk vid Vreta Kloster Naturbruksgymnasium.

Arbetslivserfarenhet inom ekonomiområdet kommer från praktik under två somrar vid Landshypotek region öst i Linköping. Övrig arbetslivserfarenhet består i praktiskt lantbruksarbete, framförallt hemma på färs lantbruk, men även på lantbruk i England och USA. Ursprungligen kommer jag från en gård strax söder om Linköping. Produktionen består av mjölk, kött, spannmål, grovfoder

för avsalu och en del entreprenad. Mitt intresse för lantbruk tar sig bl. a. uttryck i att så fort tid ges, beger jag mig hem för att hjälpa till på gården.

I min roll som handläggare av strukturstöden ser jag fram emot att ta del av alla de intressanta idéer rörande utveckling av landsbygden som finns i länet. Jag ser det som extra intressant att arbeta i ett län som Stockholm där möjligheterna till kompletterande verksamhet vid sidan av den konventionella produktionen verkar oändlig.

Patrik Jarl
08-785 49 26

EU-lotsar i Stockholms skärgård

Listan över stödprogram är omfattande och för företag och föreningar kan det kännas mycket att sätta sig in i. Det finns Mål 2 Öar utan fast landförbindelse, Växtkraft Mål 3, Landsbygdstöd, Investeringsstöd, Våtmarksstöd, Projektstöd och många fler. Att känna till programmen är första steget och att sedan få tillgång till dem är nästa.

För att hjälpa till med detta arbete ansökte SIKO (Skärgårdens Intresse- och Kontaktorganisation) och skärgårdskommunerna om EU-stöd till tre halvtidstjänster som EU-lotsar.

Projektet fick stöd av EU, skärgårdskommunerna, Landstinget, Länsstyrelsen och Skärgårdsstiftelsen, har nu varit igång under ett år, och skall pågå till slutet av 2005.

EU-lotsarnas huvuduppgift är att se till att så mycket som möjligt, av framförallt EU-stöden, hamnar i Stockholms skärgård. För att projekten skall få gehör, i en stark konkurrens, är det betydelsefullt att projekten är tydligt beskrivna och att ansökningshandlingarna är kompletta. EU-lotsarna har här ett uppdrag att hjälpa till.

Mottagare av stöden skiljer sig mellan de olika programområdena. Mål 2 Öar utan fast landförbindelse kan sökas av föreningar och myndigheter medan Mål 3 Växtkraft, Landsbygdstöd, Investeringsstöd och Projektstöd kan sökas av lantbruks- och landsbygdsköretag.

EU-lotsarnas geografiska arbetsområde är Stockholms skärgård och uppdelningen mellan oss lotsar är södra, mellersta och norra skärgården. Vi är gärna med i ett tidigt stadium, när idéerna börjar spira, och där vi ser att våra kunskaper snabbt kommer till gagn för projektets inledande fas.

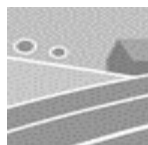
Kontakta någon av EU-lotsarna i ert område om ni vill diskutera era idéer och kommande projekt.

Jonas Linell arbetar i norra skärgården, tel 0176-74686, 0176-56167, 070-5447282, jonas.linell@norrtaje.se

Anna-Lena Petersén arbetar i mellanskärgården, tel 08-344383, 070-267 44 83, imt@moja.nu

Thomas Hjelm arbetar i södra skärgården och Vaxholm, tel 08-50157640, 0708-736530, thomas.hjelm@utposten.se

ETT RIKT ODLINGSLANDSKAP -ett konfliktfritt miljömål?

Många av er har säkert läst i tidningarna om konflikten kring miljömålen i Skåne. Men, miljömålet Ett rikt odlingslandskap borde inte ge upphov till konflikter eftersom det är ni lantbrukare som arbetar för att det ska uppfyllas.

Kompass för allt miljöarbete

Ett rikt odlingslandskap är ett av de femton nationella miljömål som riksdagen beslutade om 1999. Miljömålen ska vara den kompass som allt miljöarbete, på alla nivåer, i Sverige ska orientera sig efter. Formuleringarna i miljömålen beskriver hur tillståndet för den svenska miljön bör vara år 2020.

Delmål

Eftersom miljömålen är allmänt formulerade och övergripande behöver de preciseras och konkretiseras. Riksdagen har därför beslutat om ett antal delmål som visar vilken inriktning miljöarbetet ska ha. Dessa mål siktar oftast mot år 2010 (Se faktabutnan på nästa sida).

Länsstyrelsen ansvarar för den regionala nivån

Länsstyrelserna har ansvaret för att arbeta med miljömålen på regional nivå. Vi på lantbruksenheten har ansvaret för miljömålet Ett rikt odlingslandskap och har nu börjat se över detta mål.

Egna regionala mål utifrån länets förutsättningar

Till att börja med har vi brutit ner det nationella målet till regional nivå och lagt till några egna regionala mål utifrån våra förutsättningar i länet. Vi ska sedan följa upp dessa mål för att se hur långt på vägen mot målen som vi har nått. På så sätt kan vi se var ytterligare åtgärder behöver sättas in. Exempel på åtgärder är de kurser och fältvandringar som lantbruksenheten håller i och olika miljöersättningar, t ex till ängs- och betesmarker.

Lönsamma lantbruksföretag förutsättningen för ett rikt odlingslandskap

Det är dock viktigt att komma ihåg att det är lantbrukares arbete med odling och att hålla betesdjur som under lång tid har skapat odlings-

landskapets natur- och kulturvärden. Det är ni lantbrukare som idag förvaltar detta natur- och kulturarv och bevarar det genom en fortsatt odling av marken och djurhållning. Förutsättningen för att Ett rikt odlingslandskap ska uppnås är därför att det finns tillräckligt många lönsamma lantbruksföretag i länet. Utan lantbrukare – inget odlingslandskap!

Det som nu händer är att vi på länsstyrelsen sammanfattar alla regionala mål i en remiss som skickas ut i

länet efter jul, bland annat till LRF och Ekologiska lantbrukarna. Därigenom har ni alla möjlighet att vara med och påverka målens utformning!

För den som vill läsa mer finns mycket information på miljömålsportalen, www.miljomal.nu.

Åsa Granqvist

DET NATIONELLA MILJÖKVALITETSMÅLET ETT RIKT ODLINGSLANDSKAP

”Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.”

NATIONELLA DELMÅL

1. Senast år 2010 ska samtliga ängs- och betesmarker bevaras och skötas på ett sätt som bevarar deras värden. Arealen hävdad ängsmark ska utökas med minst 5000 ha och arealen hävdad betesmark av de mest hotade typerna ska utökas med minst 13000 ha till år 2010.
2. Mängden småbiotoper i odlingslandskapet ska bevaras i minst dagens omfattning i hela landet. Senast till år 2005 ska en strategi finnas för hur mängden småbiotoper i slättbygden ska kunna öka
3. Mängden kulturbärande landskapselement som vårdas ska öka till år 2010 med ca 70%.
4. Senast år 2010 ska det nationella programmet för växtgenetiska resurser vara utbyggt och det ska finnas ett tillräckligt antal individer för att långsiktigt säkerställa bevarandet av inhemska husdjursraser i Sverige.
5. Senast år 2006 ska åtgärdsprogram finnas och ha inletts för de hotade arter som har behov av riktade åtgärder.
6. Senast år 2005 ska ett program finnas för hur lantbrukets kulturhistoriskt värdefulla ekonomibygnader kan tas tillvara.

Klövar som ger klöver

Det låter kanske inte så spännande med klövar. Dessutom kan vi dra liknelser till oss människor som lägger mer tid och pengar på våra huvuden än på våra fötter. Det blir lätt av vi ser mer till djurens huvud och kropp än att vi studerar hur deras klövar ser ut. Då det är våra fötter och djurens klövar som ska bära oss livet ut så kan det vara värt att stanna upp och köpa sig ett par bra skor samt ägna ett par timmar till utbildning i klövhälsa hos våra nötkreatur.

Klövårdskurs på Berga Naturbruksgymnasium

En höstdag i oktober träffades vi 15 personer på Berga lantbruksskola för att lära oss mer om klövar. Syftet med dagen var att lära ut de vanligaste klövproblemen hos våra nötkreatur och hur de uppkommer, hur vi kan förebygga dem samt hur vi praktiskt hemma kan utföra några enklare åtgärder för att hjälpa det enskilda djuret. Det är viktigt att poängtera att dagen inte gör dig till klövverkare. Till detta krävs en mycket mer ingående utbildning och avsevärd träning.

Föreläsare för dagen var Åsa Croneborg från Svea Husdjur samt Ingela Adolfsson från Hushållningssällska-

pet. Ingela Adolfsson arbetar sedan en tid tillbaka som klövvårdare i Sörmland en dag per vecka. Förmiddagen bestod av ett teoripass. På eftermiddagen blev det ett praktiskt pass, då vi fick träna på att verka ”dö-klövar” samt att känna på Ingelas klövfäs. Ingela hade släpat med sin egen verkstol, där vi kunde spänna fast klövarna för att få känna på livet som klövverkare.

Symtom på klövsador

Man uppskattar att 80-95 % av alla hältor hos nötkreatur orsakas av klövsador och av dessa sitter 65-70 % i de yttre bakklövarna. Klövsador kan delas i två huvudkategorier; de som är orsakade av inre störningar (fång med följdåkommor) och de som orsakas av yttre påverkan (eksem, klövröta, klövspaltsflegmon, m. fl.).

Höga krav på avkastning har lett till en försämring av klövhälsan hos våra mjölkkor, likaså övergången till lösdrift, men även aveln spelar en stor roll. Ofta kan man se att en ko har hälsa genom att studera hennes rörelsemönster. Hon kan t ex ha krökt rygg vid gång eller stillastående, hon kanske ligger mycket, så mycket att hon får liggsår. Som djurägare är det viktigt att vara observant på djurens beteende och rö-

relsemönster för att upptäcka eventuella klövbesvär i god tid. Dessa besvär kan på sikt påverka kons produktivitet och djurägarens ekonomi.

Kostnad för halt ko

En halt ko kan leda till kostnader för behandling, extra arbetstid för djurägaren, för tidig utslagning, förlängt kalvningsintervall, kostnader för omlöp, minskad mjölkavkastning, karenstid efter antibiotika behandling och eventuell ombehandling, vilket alltihop slutar på ett bortfall av tusentals kronor.

Klövverkning hur ofta?

Enligt den 16 § SJVFS 2003:6 (L100) så sägs att ”djurens klövar skall inspekteras regelbundet och verkas vid behov”. Två klövexperter Bergsten och Manske, (2003) skriver: ”Ett minimikrav är att djurens klövar lyfts och undersöks årligen. För att förebygga allvarliga klövskador bör klövarna inspekteras, och vid behov verkas, minst två gånger årligen”. Detta gäller i första hand mjölkkor. Det är ändå viktigt att hålla koll på sina köttdjur (bör inspekteras en gång per år antingen vid betessläpp eller vid installation), som beroende på uppfödningens form och underlaget de vistas på nöter sina klövar olika mycket. Spaltgolv nöter exempelvis klövarna mer än en djupströbädd.

När klövverka?

I en besättning med två årliga verkningar bör man verka djuret vid installation och i februari-mars, men det absolut viktigaste är att det blir gjort regelbundet med ca 6 månaders intervaller. Det individuella djuret bör man verka 1- 3 månader innan kalvning (även kvigor) eller 1-3 månader efter kalvning. Klövverkning syftar till att skapa korrekta belastningsförhållanden i klövarna och därmed förebygga klövskador.

Hur går verkningen till?

Ingela berättade att verkningen vanligen utförs med djuret fixerat i en verkstol och att hon arbetar med en klövfäs och hovkniv. Det finns också andra verktyg som t.ex. klubba och klinga. Korrekt tåvinkel och tållängd på klöven samt en plan bär-yta, sulans urskålning och symmetriska klövar är av största betydelse. Vi konstaterade tidigt att klövverkning är ett hantverk som kräver bra utrustning, utbildning och erfarenhet.

Riskfaktorer för klövskador

På besättningsnivå ser man på utformningen av stallsystem; om man har uppbundet eller lösdrif och vilket underlag djuren har att röra sig på. Dessutom påverkar skötseln (renhållningen!) och utfödringen. På individnivå rör det sig om ras, ålder, laktationsstadium, avkastning, arv samt tidigare klövhälsa. Idag regi-

streras klövskador i samband med verkning och ger då en bild av klöv-hälsan i besättningen. På sikt kan registreringen av klövhälsan utgöra en del i avelsvärderingen av tjurar.

Betet bästa medicinen

För djur med klövskador är utsläpp på ett rent bete bäst. På betet är det mjukt och djuret har ett varierande underlag att stå och gå på samt större ytor som gynnar djurens naturliga rörelsemönster. Rörelse befämjar cirkulationen i klövarna och därigenom klövhälsan.

Ytterligare kurser

Inom KULM 4, djurens välfärd kommer vi att erbjuda ytterligare kurser i klövvård under 2004. Sänk blicken, glöm inte bort klövarna!

Är du intresserad av att lära dig mer om klövar och klövvård så har Jordbruksverket gett ut en skrift i ämnet. Den heter "klövvård och klövhälsa hos mjölkkor" och är Jordbruksin-formation 4 –2002 och kan beställas på 036-15 50 00. Den kostar 42 kr exkl. moms.

Om du behöver få tag i en klövver-kare, kan du ringa till Svea Husdjur på tel.nr 018 –67 48 00.

Åsa Pettersson
08-785 41 97

Ändringar på gång i anläggningsstödet för våtmarker och småvatten

Syftet med projektstödet för anläg-gande av våtmarker och småvatten är att minska växtnäringsläckaget från jordbruksmark och att gynna den biologiska mångfalden inom jordbruket. För att få optimal miljö-nytta bör våtmarker och småvatten i möjligaste mån anläggas där jord-bruket är den dominerande markan-vändningen.

För att skapa ett större incitament för jordbrukare och markägare inom dessa områden planerar Länsstyrel-

sen att under början av 2004 ändra förutsättningarna för projektstödet för anläggande av våtmarker och småvatten.

Läs mer om dessa förändringar på vår hemsida www.lst.ab.se eller i kommande nummer av Lantbruks-info.

Christer Södereng
08-785 49 17

Inbjudan till

Säsongsens sista gårdsvandring

på temat

”Miljösäkrat lantbruk”

Torsdagen den 18 december kl. 10.00 – 12.30

Kom och lär dig om miljöbalkens regler och tolkningar angående bl.a gödselhantering, förvaring och spridning, stuka på fält, växtskyddsmedel och kemikalier, biobädd och spolplatta, avfall, vattenskyddsområde, miljöskatt, miljöskyddsavgifter m.m!!

Vi träffas hos **Lars-Göran Bengtsson, Himmine.**

Vägbeskrivning: Gården ligger ca 4 km norr om väg 77 (3:e avtagsvägen till höger), utefter vägen mot Lohärad.

Miljöinspektörer Lars Johnsson och Rolf Westin från kommunens miljöförvaltning medverkar.

Fältvandringen är kostnadsfri. Den räknas som en halvdags REKO-kurs.

Ta med kaffekorg!

Arrangörer är Hushållningssällskapet och LRF. Ansvarig ledare är Kikki Fors. Aktiviteten bekostas av EU och staten genom Länsstyrelsen i Stockholms län inom ramen för länsmiljöprogrammet. Fältvandringen vänder sig till Dig som är verksam som producent, entreprenör, rådgivare eller informatör inom lantbruket.

Kontakta Kikki Fors, Hushållningssällskapet på tel 018-56 04 04 eller Mats Jos, LRF på 0171-417 633 för information.

Se även www.hush.se/abcd

Välkommen!

Intresseanmälan för enskild rådgivning

Som en del i arbetet med information och utbildning till länets lantbrukare inom kampanjen "Levande Landskap", erbjuder Lantbruksenheten enskild rådgivning på den egna gården. Rådgivningen är kostnadsfri och kan beröra en rad olika ämnen inom området biologisk mångfald och kulturmiljö. Anmäl intresse redan nu, så att vi kan planera nästa års verksamhet och hinna med så många besök som möjligt. Vi kan dock inte garantera att ni får ett besök under år 2004 om intresset är stort.

För mer information kontakta: Hanna Williamsson tel. 785 49 38
Pär Karlsson tel. 785 49 40

Jag är intresserad av ett rådgivningsbesök angående:

- skötselplan för gårdens natur- och kulturvärden
 - betesplanering
 - komplettera min åtgärdsplan till skötselplan
 - röjning/restaurering av betesmarker
 - förlämningar och kulturmiljöer
 - florán i mina betesmarker och hur jag bäst kan bevara den
 - uppstartsrådgivning för nya lantbrukare
 - _____
- Jag är KRAV-ansluten.

Namn : AB _____

Adress :

Postadress :

Tel : Mobil :

Fastighet :

Skicka in din anmälan till: Lantbruksenheten, Länsstyrelsen,
Box 22067, 104 22 Stockholm, Fax: 08-650 77 40

Lantbruksenheten

Telefonlista med direktnummer

Vx 08-785 40 00 Fax 08-650 77 40

Emmervall Jan	Lantbruksdirektör	785 49 07
Andersson Webrink Lena	EU-stöd, Lantbruksinfo	785 49 36
Bingham Jim	Kontrollansvarig, EU-stöd SAM Internet	785 49 30
Carlsson Cathrine	EU-stöd, Återkrav	785 49 44
Carlsson Lars	Företagsekonomi	785 49 28
Florman Anna-Karin	Husdjur, djurbidrag, EU-stöd	785 42 37
Frank Lena	Registrator, kursanmälningar	785 49 25
Granqvist Åsa	Ett rikt odlingslandskap	785 49 31
Jarl Patrik	Strukturstöd	785 49 26
Karlsson Pär	Restaurering betesmarker, Åtgärdsplaner	785 49 40
Larsson Anders	Arealstödsansvarig, EU-stöd SAM Internet	785 49 14
Larsson Iris	Kartteknik, EU-stöd	785 49 18
Lönnkrona Henry	Bifrågor, EU-stöd	785 49 11
Nigell Kristina	Återkrav, EU-stöd	785 49 32
Pettersson Åsa	Husdjur, Djurbidrag, EU-stöd	785 41 97
Sjöstrand Christina	Låneärenden, Strukturstöd, Ekonomi	785 49 09
Strömberg Maria	Förprovning djurstallar, EU-stöd	785 53 21
Stålnacke Pia	EU-stöd	785 49 37
Svensson Sven-Erik	Markanvändning, fastighets- och planfrågor, Strukturstöd	785 49 04
Södereng Christer	Vattenhushållning, Våtmarker, Strukturstöd	785 49 17
Tykesson Johannes	EU-stöd, SAM Internet	785 49 20
Williamsson Hanna	Restaurering betesmarker, Åtgärdsplaner	785 49 38
Yrjas Christer	Stallgödselågor, Skydd av miljökänsliga områden, Landsbygdsutveckling	785 49 33
Tjänstlediga: Viveka Appelftof, Anna Gustafsson		

*Till Jordbrukarna i
Stockholms län*

**POSTENS
GRUPPFÖRSÄNDELSER**

Adress:

*Lantbruksenheten
Länsstyrelsen i Stockholm
Hantverkargatan 29, Box 22 067
104 22 Stockholm, Sverige
Tel: 08 - 785 40 00 (vxl)
Fax: 08 - 650 77 40*

Besök vår hemsida på Internet! www.ab.lst.se